

RISØR KOMMUNE

KOMMUNEPLAN 2019-2030

Samfunnsdelen

VI SKAL VOKSE

Gjennom samarbeid og
attraktivitet

Forord

Et viktig mål på hvor god en plan er, må være i hvilken grad planen blir tatt i bruk. Det vil si i hvilken grad den faktisk blir benyttet som et aktivt styringsverktøy og som grunnlag for administrative og politiske valg og beslutninger. Det er en kjensgjerning at mange store og viktige planer som det er brukt mye tid og ressurser på å utarbeide, dessverre fort havner i skuffen og at planen ikke blir det viktige verktøyet den var ment å bli. Grunnene til dette kan være mange og sammensatte, men ofte handler det om at planen er for omfattende og at mål og strategier drukner i tekst knyttet til historie og dokumentasjon m.m.

I denne revisjonen av kommuneplanens samfunnsdel har vi prøvd å lære av disse erfaringene. Det har derfor vært et mål å gjøre planen så kort og så konkret som mulig og at den er konsentrert om framtida, utfordringer og muligheter.

Et annet viktig grep er at vi har sanert noen viktige temaplaner og innarbeidet disse i planen. Dette gjelder planene for helse- og omsorg, oppvekst, organisasjon, kultur og landbruk. Intensjonen var at samfunnsdelen også skulle ta opp i seg planen for klima og miljø, men her har bystyret fattet vedtak i prosessen om at det skal utarbeides en egen tiltaksplan for dette viktige temaet.

Mål og delmål er valgt og formulert ute i enhetene i et samspill mellom ledelse, ansatte, tillitsvalgte og prosjektledelse for kommuneplanen. Dette gir planen en god forankring i hele organisasjonen, noe jeg anser som avgjørende for at planen skal bli det aktive verktøyet vi ønsker at den skal bli.

Vi går inn i en periode som mer enn noen gang vil være preget av behovet for endring og omstilling. Stikkord her er demografiske endringer med dramatisk vekst i antall eldre, klima og miljø, dårligere kommuneøkonomi, sentralisering og digitalisering/ny teknologi. Disse utfordringene og mulighetene kan vi ikke alene løse gjennom gode planer. Om vi «lykkes» som kommune i årene som kommer vil i vesentlig grad avgjøres av de menneskene vi klarer å rekruttere og beholde i organisasjonen, både administrativt og politisk. At vi framstår som en organisasjon der vi stoler på hverandre og der vi på tvers av enheter, på tvers av kommunegrensene og på tvers av politikk og administrasjon sammen jobber for at våre innbyggere skal få så gode tjenester som mulig. Kommuneplanens samfunnsdel skal være et veikart som bidrar til at vi sammen går i riktig retning

Trond Aslaksen, rådmann

INNHOLD

Forord	2
Visjon og retning	4
Et samfunn i endring	5
1.1 Befolkningsframskrivinger.....	5
1.2 Befolkningsutvikling i Risør	6
Folkehelse og levekår	9
Klima og miljø	11
Organisasjonsutvikling	13
Samfunnsutvikling	16
Helse og omsorg	23
Oppvekst og inkludering	26

Visjon og retning

Vi skal vokse gjennom samarbeid og attraktivitet.

Visjonen viser en tydelig retning i viljen til å vokse. Risør kommune ønsker en positiv befolkningsutvikling, og vil vokse i antall innbyggere og antall arbeidsplasser. I tillegg ligger det mer i visjonen enn at man ønsker å bli flere innbyggere i Risør kommune. Dette presiseres nærmere gjennom de strategiske satsingsområdene samarbeid og attraktivitet. Visjonen videreføres fra forrige kommuneplan (2014) og er allerede godt forankret i organisasjonen, politisk og i befolkningen.

Kommunens attraktivitet er svært viktig for å kunne tiltrekke seg nye innbyggere, besøkende og næringsliv. Samtidig ønsker vi å legge best mulig til rette for innbyggerne som allerede bor her. For å gjøre det best mulig å bo i Risør må vi bevare kvaliteter gjennom stedsutvikling og gode kommunale tjenester, samtidig som vi knytter oss til regionens muligheter gjennom nye infrastrukturtiltak, samarbeid, kommunikasjon og digitalisering. Risør må utnytte sin naturlige posisjon som drivkraftsenter i østre del av Agder, og arbeide aktivt for utvikling av regionen.

En viktig tilnærming for å nå målene fremover, er samarbeid. Små og mellomstore kommuner blir i større grad avhengig av samarbeid og samhandling internt, med andre kommuner, med næringsliv, private aktører og frivillige for å kunne levere effektive tjenester og tilpasse oss fremtidens utfordringer. Vi må skape gode arenaer for samhandling for å finne gode løsninger i felleskap.

Kommunens viktigste oppgave er å gi gode tjenester til innbyggerne. Kommunens tjenesteområder er derfor fokusområder i kommuneplanen, som gjennom sitt daglige arbeid bidrar til å nå kommunens samlede visjon. Denne kommuneplanen erstatter enkelte av sektorenes temaplaner og bidrar til en mer samlende og helhetlig planlegging på overordnet nivå.

Kommunens utviklingsarbeid i årene fremover rettes spesielt mot vekst, samarbeid og attraktivitet. Næring, stedsutvikling og kultur er viktige satsingsområder. I tillegg igangsettes store samfunnsutviklingsprosjekt for blant annet ny E18 og ny fv. 416, Risørveien. Samtidig må kommunen møte viktige utfordringer knyttet til demografi, levekår og klimaendringer. De gjennomgående temaene klima/miljø og folkehelse/levkår skal bidra til å møte disse utfordringene. For en handlingsrettet tilnærming er mål og strategier for de gjennomgående temaene, knyttet til de relevante tjenestene og deres ansvarsområde.

Mål og strategier innenfor hvert område skal konkretiseres videre gjennom arbeidet med handlingsprogram, økonomiplan og virksomhetsmelding hvert år. Kommuneplanens arealdel skal sikre at fremtidig arealbruk følger opp målsettingene i samfunnsdelen, samtidig som viktige hensyn til natur og miljø, risiko og sårbarhet ivaretas.

I innledende kapitler setter planen fokus på befolkningsframskriving og befolknings sammensetning som er en viktig overordnet utfordring i Risør kommune. Videre belyses områdenes fremtidige utfordringer og tilnærming til utfordringene innenfor hvert kapittel. Mål og strategier vises i tabell.

Et samfunn i endring

Samfunnet er i rask endring, og det finnes flere globale megatrender som påvirker alle deler av vår økonomi og samfunnsutvikling; både strukturelt og individuelt. Det finnes ulike definisjoner på megatrender, men de som vil ha sterkest betydning for Risørsamfunnet er, globalisering, sentralisering/urbanisering, demografi, teknologi og klimaendringer. Vi bor på en liten klode der forflyttinger på tvers av landegrensener og kontinent er stadig økende. Vi blir flere eldre ettersom folk lever lengre og bedre. Flere mennesker bor i byer og det er storbyene som vokser mest. Den urbane kulturen, med mange muligheter og stor valgfrihet, har høy anseelse. Teknologiske hjelpemidler og digitalisering endrer arbeidsliv, økonomi og handel. Klimaendringer og ressursknapphet påvirker bosted, produksjon og infrastruktur.

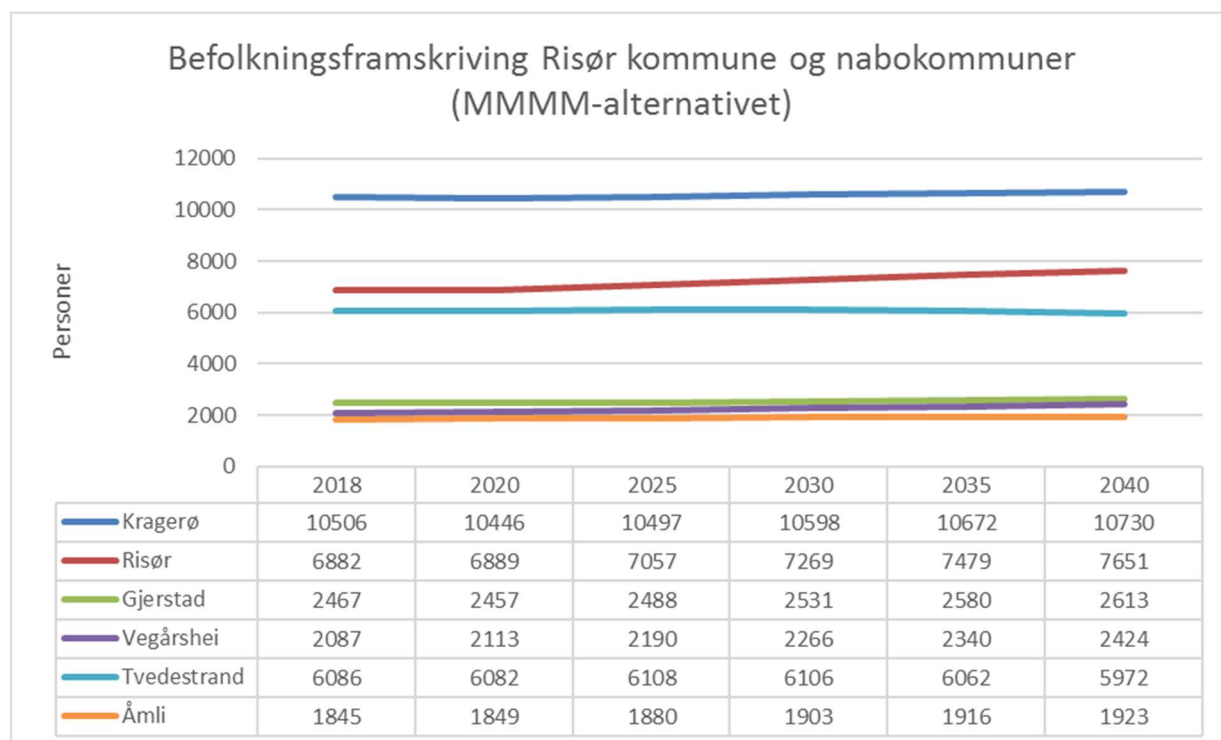
I Norge vokser befolkningen mest rundt Oslo, Stavanger/Sandnes, Bergen og Trondheim. Kristiansand og Tromsø er også tilflyttingsområder. Mellomstore byer som Arendal har hatt en del vekst, mens mindre byer som Risør, som ligger utenfor de mest sentrale områdene, opplever liten vekst og i mange tilfeller nedgang. Utviklingen er enda vanskeligere for mindre kommuner som ligger lenger unna regionsentre. Det er ikke ventet at sentraliseringstendensen vil avta de nærmeste årene. Jo mer sentral en kommune er (tilknytning til landsdelssentrene nevnt over), jo større er forventet befolkningsvekst.

Alle kommuner har ansvar for de samme oppgavene. Kommunenes inntektssystem er i endring, slik at positiv befolkningsvekst og en aldersfordeling tilsvarende landsgjennomsnittet får stadig større betydning for inntekt og dermed kommunens handlingsrom. Økende kompleksitet i kommunens tjenesteproduksjon, trang økonomi, samt økte krav fra befolkningen, gjør det i tillegg svært utfordrende for kommuner å ha tilstrekkelig fagkunnskap for å tilby effektive og gode tjenester.

Megatrendene gir store muligheter, men tvinger også fram endringer i bosetting, næringsliv og samfunnsstruktur. Fleksibilitet til å håndtere hurtige endringer og omstilling er vesentlig, ettersom man har liten mulighet til å påvirke megatrendene lokalt.

1.1 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER

De nyeste befolkningsframskrivingene fra SSB (juni 2018) viser at Risør skal vokse med 11,2 % frem mot 2040. Forrige kommuneplan la mer optimistiske befolkningsframskrivinger til grunn, og la i tillegg til grunn det høyeste alternativet til SSB for dimensjonering av arealbruk. Framskrivningene i 2018 legger seg på et lavere befolkningsvekstnivå enn både 2012 og 2016 på grunn av lavere fruktbarhet og innvandring. I forhold til nabokommunene, forventer SSB at Risør vil få den største veksten frem mot 2040 dersom man følger hovedalternativet (MMMM = middels fruktbarhet, middels levealder, middels innenlandsk flytting og middels innvandring).

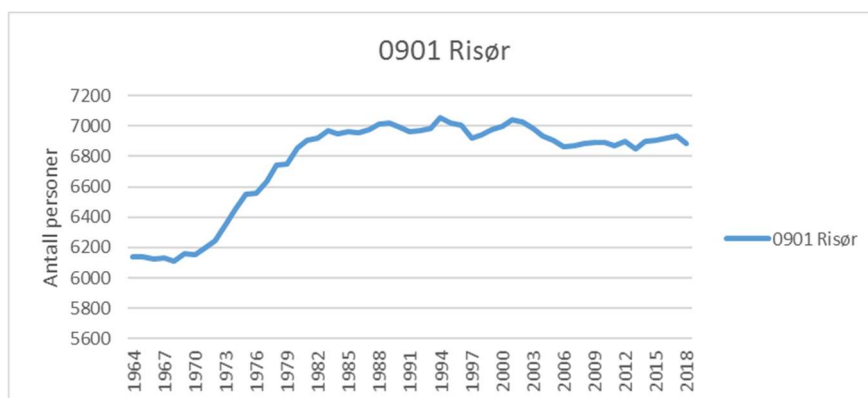

Nasjonalt sett forventer SSB storbyområdene får den største veksten fremover. Distriktene vil få en liten eller ingen vekst. SSB forventer en nedgang i innvandringen fram mot 2030, og deretter en svak økning. Framskrivningene tar ikke hensyn til lokal planlegging og/eller utviklingen i det lokale arbeidsmarkedet. Til tross for disse momentene er framskrivningene for Risør mot 2040 relativt optimistiske. Befolkningsveksten i Risør har ikke vært så stor som SSB forventet, samtidig som innvandring viser fallende tendens og det lokale arbeidsmarkedet har store utfordringer. Det er derfor grunn til å være kritisk til den positive framskrivningen. Det er særlig overraskende at Tvedestrand er forventet å få en befolkningsnedgang mot 2040 (-1,9 %). Lokalt og regionalt er det forventet at de store investeringene i Tvedestrand, både ny E18 sørover, ny videregående skole og nye næringsområder vil gi en vekst. Denne utviklingen kan også virke positivt på Risørs regionale bo- og arbeidsmarked.

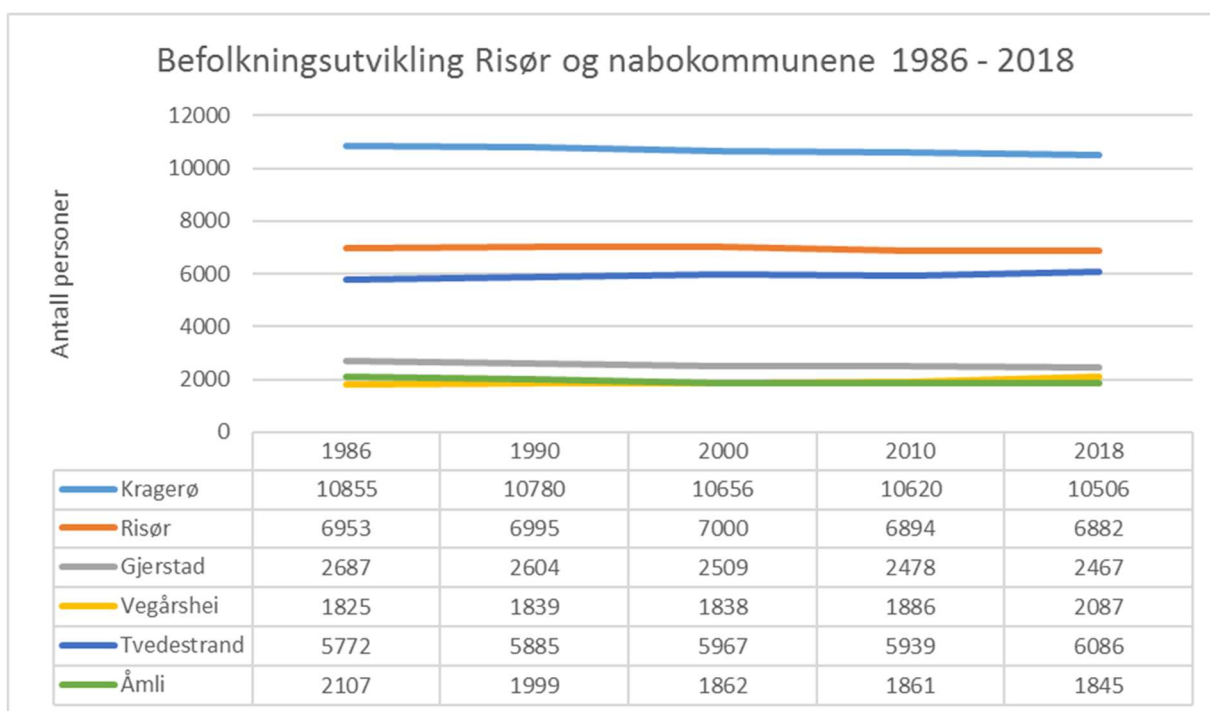
1.2 BEFOLKNINGSUTVIKLING I RISØR

Fra kommunesammenslåingen i 1964 til begynnelsen av 1980-tallet var det en positiv befolkningsutvikling i Risør kommune. Fra 1980 til i dag har befolkningstallet holdt seg relativt stabilt, med kun små endringer. Befolkningsutviklingen i Risør kommune er forskjellig fra fylket og landet for øvrig, som har hatt en jevn vekst de siste 30 årene.

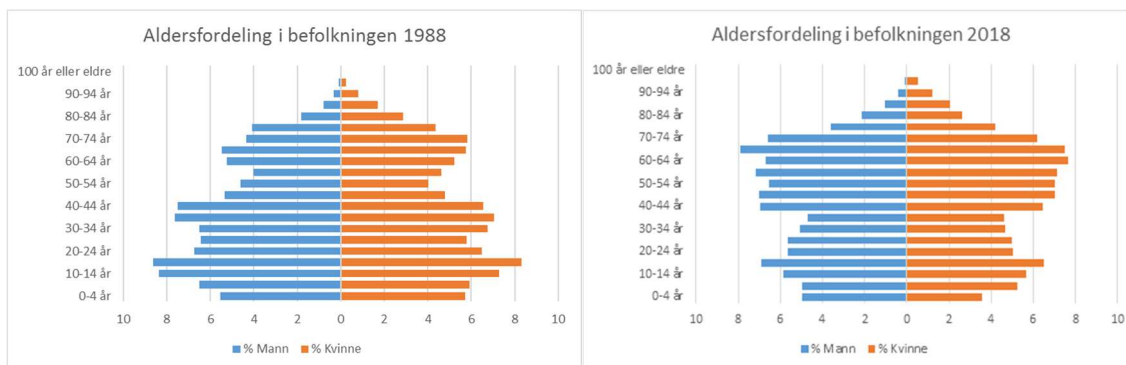

Utfordringsbildet med lav befolkningsutvikling forsterkes ved at våre nabokommuner også har liten/negativ vekst. Det er positivt at både Tvedestrand og Vegårshei har hatt en jevn vekst de siste 30 årene, og Vegårshei har økt med nesten 15 %, noe som er nærere snittet i Aust-Agder, men ingen av dem fungerer som noe kraftsenter i det regionale bo- og arbeidsmarkedet.

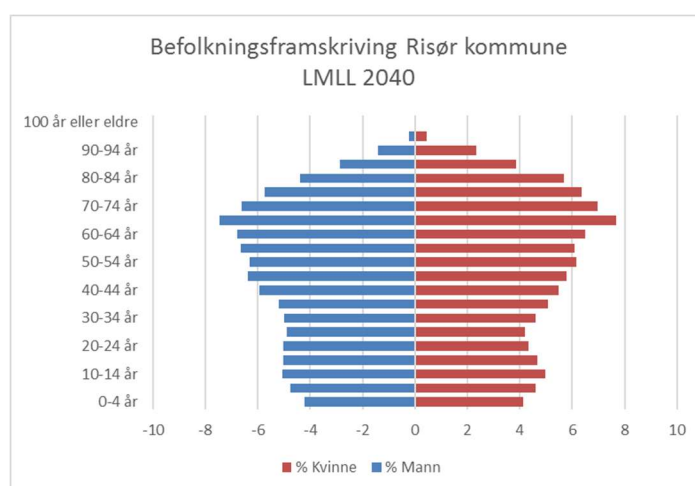
Steder i vekst har en tendens til å gi positive ringvirkninger og tiltrekke seg enda flere folk og bedrifter. Bekymringen knyttet til befolkningsutviklingen i vår region blir desto større når vi vet at sammensetningen i befolkningen har endret seg, med stadig større andel eldre og lavere fødselstall. Uten innvandring ville det vært en svært alvorlig befolkningsnedgang i Risør. Innvandrerdelen i befolkningen har økt fra 2,86 % i år 2000 til 10,51% i 2018. Dette er en generell utvikling for Norge og mange andre vestlige land.

En sammenligning av befolkningspyramider for Risør fra 1988 og 2018 viser med tydelighet den dramatiske endringen:

Alderssammensetningen i 2018 viser at det er flest innbyggere i gruppene mellom 40 og 70 år, og barnekullene har blitt mindre. Denne befolkningspyramiden er ikke ansett som bærekraftig om noen år, siden store kull med eldre ikke kan «forsørages» av de små kullene med ungdom og voksne. Det medfører svakere skatteinntekter for kommunen samtidig som utgiftene til helse og omsorgssektoren vil øke dramatisk dersom tjenesteutøvelsen videreføres som i dag. Vekst i innvandrerbefolkningen bidrar også til å forsterke presset på kommunale tjenester. En større andel innvandrere har helseutfordringer, behov for ekstra støtte i skole- og utdanningsløp og sliter med å få innpass i arbeidsmarkedet, både på grunn av et svakt arbeidsmarked og at de mangler etterspurt kompetanse.

Basert på befolkningsframskrivingene til SSB, vil aldersfordelingen mot 2040 bli enda mer «topptung» dersom man legger til grunn LMLL alternativet. (LMLL = lav fruktbarhet, middels levealder, lav innenlands flytting og lav innvandring.)

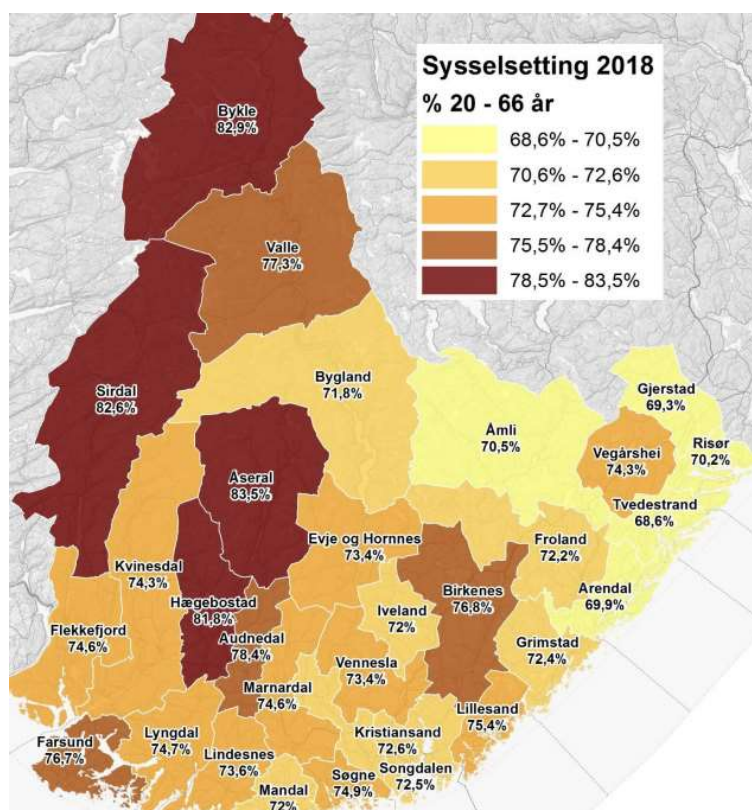
Veksten av eldre kommer av seg selv, mens vekst i de yngre aldersgruppene primært kan påvirkes med økt tilflytting. Vekst i den eldre aldersgruppen er en ressurs som også er viktig å ivareta i samfunnet. Eldre lever lenger, har bedre helse og flere ressurser enn tidligere. Dermed spiller denne aldersgruppen en viktig rolle i forhold til flere samfunnsfunksjoner, aktivitet, kultur, frivillighet og næringsutvikling.

Folkehelse og levekår

Folkehelse- og levekår er et gjennomgående tema i kommuneplanen og vesentlig for hele kommunens virksomhet. Med «folkehelse» menes befolkningens helsetilstand og hvordan helsen «fordeler» seg i en befolkning, og med «folkehelsearbeid» menes samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. Folkehelseloven gir kommunene og fylkeskommunene ansvar for å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, og utjevner sosiale helseforskjeller.

Levekårene sier noe om hvordan vi har det og er viktige forutsetninger for den enkeltes velferd. Levekårsbegrepet tar utgangspunkt i de sidene ved enkeltindividers liv som kan måles, eksempelvis inntekt, tilknytning til arbeidslivet, helsetilstand og boforhold. Levekår er blant Agderregionens definerte hovedutfordringer og er gjennomgående tema i Regionplan Agder 2030.

Agder-fylkene generelt har lavere andel sysselsatte enn landet som helhet, og mindre grad av likestilling i arbeidsmarkedet. Det er en lavere andel kvinner som er en del av arbeidsstyrken i Agder sammenlignet med andre fylker, og det er særlig mange kvinner i deltidsstillinger. Agder ligger hele 10 prosent høyere i andel kvinner i deltidsstillinger enn landsgjennomsnittet, og er det fylket i landet med nest høyest andel kvinner i deltidsstillinger. I 2017 var sysselsettingen for befolkningen mellom 20 og 66 år i Risør kommune 70,2 %, mens det på nasjonalt nivå er 76,2 %.

Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner vedtok våren 2018 en felles Folkehelsestrategi for Agder 2018-2025. Strategien skal være retningsgivende for fylkets innsats og veiledende for kommunene. Kommunens mål og strategier innen folkehelse og levekår tar utgangspunkt i denne strategien og Risør kommunes definerte hovedutfordringer. Agders levekårssatsing, definert i Veikart for bedre levekår på Agder, vil også påvirke folkehelse- og levekårssatsingen framover.

Endringene vi ser komme

Ved Risør kommunes folkehelseverksted 2017, ble kommunens mest sentrale folkehelseutfordringer definert som:

- Det er høyere andel barn i lavinntektsfamilier og flere med lavt utdanningsnivå. Andelen flyktninger og innvandrere er økende.
- Det er en høy andel med psykiske plager, og spesielt tallene fra UngData gir grunn til bekymring.
- Det er en høy andel personer utenfor arbeidsmarkedet (arbeidsledige og uføre) og en høy og økende andel eldre.

Utfordringene påvirker hverandre og forsterkes av avstanden til tilbud om høyere utdanning og større arbeidsplasskonsentrasjoner med varierte jobbmuligheter og lavere utdanningskrav. En stor andel står utenfor arbeidsmarkedet av helsemessige årsaker. Samlet krever utfordringene innsats som fremmer mestring, aktivitet og deltakelse for alle våre innbyggere, og koordinering av innbyggernes ressurser, utviklingsmuligheter og behov vil være stadig viktigere.

Risør kommunes hovedsatsing innen folkehelseprogrammet og levekårssatsingen i Agder er arbeidet med BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats). Utøvere av tjenester til gravide, barn, ungdom og voksne med omsorg for barn må ha kompetanse i å identifisere og møte behov for tiltak. BTI-modellen skal sikre brukermedvirkning, tverrfaglig samhandling, og ikke minst, sikre overgangene (hjem – barnehage – skole – utdanning – arbeid) og hindre oppfølgingsbrudd. Dette er en langsiktig og systematisk innsats for å bryte et mønster hvor barn og unge med spesielle behov, eller barn og unge som vokser opp i familier med særlige utfordringer, har mindre mulighet til å oppleve mestring, å fullføre et utdanningsløp og komme ut i arbeid.

Klima og miljø

Klima/miljø er et gjennomgående tema og vesentlig for hele kommunens virksomhet. Kommuneplanen legger føringer for hvordan kommunen skal ivareta klima og miljø i sitt drift- og prosjektarbeid. Den legger også føringer for politikken i Risør, og arbeidet skal påvirke befolkningen til å gjøre klimavennlige valg. Risør kommune bygger sine klima- og miljøføringer gjennom å følge Klimaveikart Agder og Regionplan Agder 2030, lov, forskrift og statlige føringer om utslippskutt i Norge. Disse planene tar utgangspunkt i FNs bærekraftsmål om klimaendringer.

Etter at Parisavtalen trådte i kraft med 2-gradersmålet har Norge lovfestet sine klimamål frem mot 2030 og 2050. Klimaloven fra 2018 innebærer at Norge og Agder skal være lavutslippssamfunn i 2050. Dette betyr i prinsippet at klimagassutslippene i Agder må reduseres med 95% mot 2050 sammenlignet med 1990-nivå.

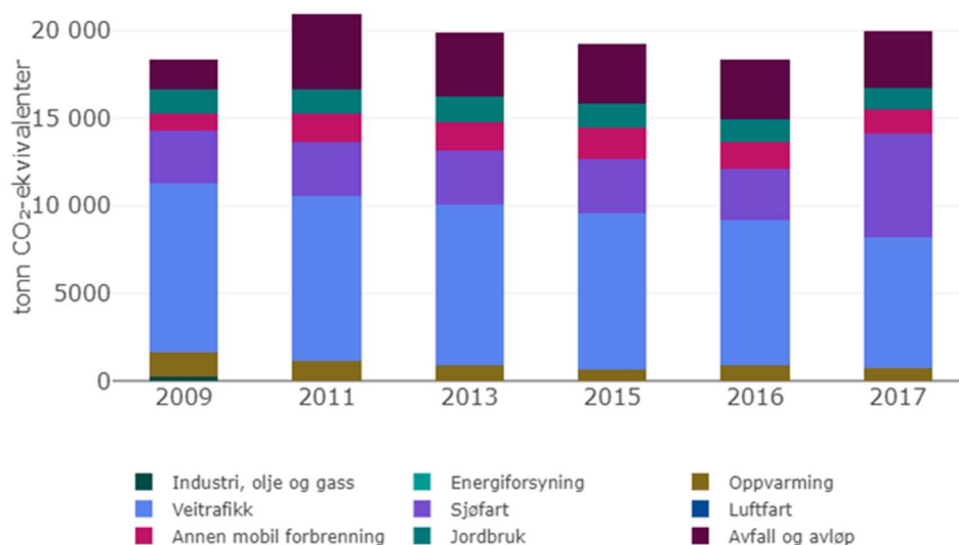
Vi lever allerede i et endret klima, og må planlegge for stadig økende ekstremvær. Klimaendringer er en langsiktig utfordring som vil påvirke kommunen bredt. Et endret klima der nedbør kommer med sterkere intensitet og med økt hyppighet, i tillegg til brå snøsmelting og kombinasjonen av havnivåstiging, stormflo og bølgepåvirking er et økende problem som gir skader på eksisterende bygninger og infrastruktur. Lange tørkeperioder påvirker jordbruksproduksjonene og øker sannsynligheten for store branner. Det er også krevende for landbruket at økende nedbørsmengder og flom fører til erosjon, næringstap, og forurensing.

Risør kommune skal ha fokus på å redusere klimagassutslipp ved egen virksomhet, som byggherre, byggeier, arbeidsgiver og planlegger. I tillegg skal kommunen forebygge og håndtere klimaendringer. Arealplanleggingen må ta høyde for endrede klimatiske forhold og mer ekstremvær. Det vil bli stilt større krav til arealdisponering, planlegging, lokalisering av kritiske samfunnsfunksjoner, dimensjonering av bygg- og anlegg og en god og samordnet beredskap.

Det skal utarbeides en egen kommunedelplan for klima/miljø som skal ta for seg reduksjon i klimagassutslipp i Risør kommune. Status på klimagassmålene legges frem for Bystyret hvert år.

Endringene vi ser komme

Å ta klimautfordringer på alvor kan være krevende og kostbart fordi man må tenke nytt rundt planlegging og prioriteringer. Å ikke gjøre det kan imidlertid fort bli langt mer kostbart. De kommunene som er best på å omsette utfordringene med å bli et lavutslippssamfunn til muligheter, vil klare seg best i konkurransen om vekst og utvikling de kommende tiår. Risør kommunes klima- og miljøfokus skal være målrettet og handlingsbasert. Dette innebærer å legge til rette for gode klima- og miljøtiltak som bidrar til å redusere klimagassutslippene, men som også gjør Risør til en bedre kommune å bo og leve i, og som bidrar til en mer kostnadseffektiv drift av kommunen.

Oversikten viser Risør kommunes sektorfordelte utslipp per år. Veitrafikk står for nesten halvparten av utslippene, men sjøfartsutslipp har økt dramatisk siden 2017. Dette er sannsynligvis relatert til virksomheten på Krana. (Diagrammet er hentet fra www.miljodirektoratet.no: Klimagassutslipp pr. kommune).

Transport utgjør mer enn halvparten av utslippene som kan kuttes i en kommune. Gjennom overgang til nullutslippskjøretøyer, reduksjon i transportbehov og tilrettelegging for gange, sykling og kollektivtransport, kan kommunen bidra til reduksjon av klimagassutslipp og samtidig gjøre sentrene våre mer attraktive og tilgjengelige.

De indirekte utslippene knyttet til energi og materialbruk i bygg er betydelige og utgjør om lag 60% av klimagassutslippene knyttet til offentlige innkjøp. En av de viktigste rollene kommune har er å stille gode og målrettede miljøkrav som innkjøper. Vi kan dessuten bidra til tjeneste- og produktinnovasjoner som gir bedre løsninger for brukerne, besparelser for kommunen, og økt verdiskaping og vekst i det regionale næringslivet gjennom innovative offentlige anskaffelser. Kommunen bør også ved mindre innkjøp og tjenester ha fokus på bærekraft, kortreist mat og stimulering av lokalt næringsliv.

Landbruket er en del av «det grønne skiftet». Selv om landbruket også bidrar med utslipp, så kan tiltak settes inn slik at jord og skog samlet gir et viktig bidrag i klimasammenheng. God agronomi er ofte god økonomi, og formålene med de økonomiske virkemidlene i landbruket styres i denne retning. Tilrettelegging for lokal foredling og omsetning i tillegg til lokal produksjon reduserer også utslipp i forbindelse med transport.

Organisasjonsutvikling

Risør kommune er en stor arbeidsplass med til sammen over 600 ansatte. Vi leverer tjenester til innbyggere, besøkende og næringsliv over et stort spekter – bokstavelige talt fra vugge til grav. Administrasjonens oppgave er også å tilrettelegge for gode politiske prosesser og beslutninger og sørge for at disse blir gjennomført i etterkant.

Risør kommune bygger sin arbeidsgiverpolitikk på følgende hovedverdier: likeverd, løsningsorientert, åpenhet og trygghet. Målet er å framstå som en attraktiv arbeidsplass der ansatte blir sett og hørt, og der det blir gitt muligheter for alle til å bidra aktivt i å utvikle tjenesten videre til beste for innbyggerne våre.

Endringene vi ser komme

Alle prognoser peker i retning av at de fleste kommunene i Norge vil oppleve trangere økonomiske tider i årene som kommer. Dette betyr at behovet for å tenke nytt rundt vår organisering og produksjon av tjenester blir helt avgjørende. Dette vil gjelde alle områder innenfor den kommunale organisasjonen.

Kvaliteten på våre tjenester blir i stor grad avgjort av i hvilken grad vi klarer å rekruttere og beholde gode, engasjerte og kvalifiserte arbeidstakere. Kampen om den beste arbeidskraften vil tilta i årene som kommer. For å klare å rekruttere og beholde gode folk, er vi i framtida avhengig av å kunne tilby gode og utfordrende fagmiljøer der flinke folk jobber sammen og der det blir gitt mulighet til faglig og personlig utvikling.

I årene som kommer vil den digitale revolusjonen for alvor slå inn over kommunenorge, inkludert Risør. Dette vil berøre alle tjenesteområder og det vil stille krav til ny kompetanse og til endringsvilje. I samarbeid med blant annet IKT-Agder skal dette bidra til å effektivisere tjenesteproduksjon, saksbehandling, dokumentasjon, informasjonsdeling og samarbeid internt i og mellom enhetene i kommunen.

Gode ledere er svært viktige for at organisasjonen skal levere gode tjenester og ha dyktige ansatte som trives. Kommunen står overfor store endringer i nærmeste framtid. Det vil kreve medarbeidere som kan medvirke i endringsprosesser og ledere som kan lede prosessene, både for omlegging av tjenestene og ivaretagelse av ansatte. Ytre rammer gjør at kommunen hele tiden må være fleksibel og omstillingsdyktige. Dette kan være i forhold til ny teknologi eller endringer i etterspørsel etter kommunale tjenester.

Kommunesektoren er den sektoren som sysselsetter flest personer i deltidsstillinger. I årene som kommer må det jobbes aktivt for å legge til rette for en betydelig endring i dette i retning av langt flere heltidsstillinger. Det er en samfunnsoppgave å tilrettelegge for at alle som har behov for lærlingeplass får tilbud om dette. Her må Risør ta sin del. Målet om 25 lærlinger innenfor ulike fag må innfris tidlig i perioden.

Sånn vil vi ha det:

Vi skal ha ansatte som er stolte av arbeidsplassen sin, som får ansvar og som tar ansvar

Sånn vil vi gjøre det:

Videreutvikle en kultur der ansatte kan komme med nye ideer og forslag til endring og der det legges til rette for aktiv medvirkning

Sørge for at alle har god kjennskap til og kompetanse i bruk av IKT- verktøy innenfor eget område.

Sikre god informasjonsflyt innad i organisasjonen, både horisontalt og vertikalt.

Synliggjøre kommunens verdigrunnlag i organisasjonen og være løsningsorientert i alle ledd.

Vi skal ha fokus på innovasjon, fornyelse og legger til rette for relevant og god kompetanseutvikling

Tilby flere lærlingplasser innen alle fagfelt der det kan gis et godt opplæringstilbud.

Jobbe for en heltidskultur med en betydelig reduksjon i bruk av deltidsstillinger.

Utvikle egne medarbeidere og rekruttere ny kompetanse når det er nødvendig.

Etablere et kontinuerlig lederopplærings- og utviklingsprogram, hvor innovasjons og- endringsledelse står sentralt.

Videreutvikle en solid organisasjonsutviklingsstab som kan utvikle, støtte og koordinere lederne.

Sikre et godt og likeverdig samarbeid med de tillitsvalgte og verneombud til beste for tjenesten og for de ansatte.

Vi skal ha godt samarbeid i fagnettverk på tvers av kommunegrensene og i regionen

Videreutvikle de formelle interkommunale samarbeidene , og øke satsingen på regionale og interkommunale samarbeid der det er nødvendig.

Nå regionale mål ved å forankre regionale planer og bruke disse aktivt i egne planverktøy.

Være en aktiv deltaker i samtaler og drøftinger rundt eventuelle endringer i kommunestrukturen.

Vi skal være en fleksibel og omstillingsdyktig organisasjon

Tilrettelegge for gode og åpne endringsprosesser i samarbeid med tillitsvalgte, verneombud og alle involverte.

Jobbe med vilje og evne til omstilling og endring i hele organisasjonen.

Benytte seg av eksterne kompetansemiljøer innen forskning og utvikling (FOU).

Vi skal være en kommune der vi ser muligheter framfor begrensninger

Skape gode rammer for økt deltakelse og gjennomføring av gode initiativ. Dette gjelder både i forhold til egne ansatte og personer utenfor kommunen.

Møte befolkning, næringsliv og egne ansatte på en positiv måte og alltid gi god informasjon og veiledning.

Videreutvikle verktøy og muligheter for å bedre samhandlingen internt i organisasjonen og utad mot befolkning og næringsliv.

Samfunnsutvikling

Kommunen ønsker å ta en aktiv rolle i samfunnsutviklingen ved planlegging og gjennomføring av tiltak, samt samarbeide med og mobilisere innbyggerne, lokalt næringsliv og frivillige til felles innsats for en positiv samfunnsutvikling.

Næringslivet i kommunen og i regionen har sine utfordringer og gjør det dårlig på nasjonale målinger knyttet til verdiskaping, sysselsetting, andel uføre og kompetanse. Risør er en av kommunene i Agder med lavest sysselsettingsgrad. Deltagelse i yrkeslivet har avgjørende betydning for enkeltindividets levekår, folkehelsen og den totale verdiskapingen i samfunnet. Kommunalt næringsutviklingsarbeid er et fagfelt som stadig blir mer sammensatt. Tidligere tok man utgangspunkt i at dersom arbeidsplassene kom, ville befolkningsøkningen og veksten komme etter. I dag er det imidlertid sånn at tilgang på den rette arbeidskraften med den rette kompetansen er den største utfordringen for å skape nye arbeidsplasser. Det å lykkes med næringsutvikling handler derfor om noe mer enn å bidra til å skape arbeidsplasser, og å jobbe direkte med etablert næringsliv. Skal man lykkes med verdiskapingen, å utvikle, og beholde nye arbeidsplasser må det jobbes helhetlig for å gjøre det attraktivt å jobbe, bo, besøke og utvikle seg i kommunen og i regionen.

Risør som kulturkommune er en sterk merkevare som er viktig å ta vare på og videreutvikle i forhold til næringsutvikling og attraktivitet både som bosted og et sted å besøke. Satsingen på kultur har pågått siden 1971 og har blitt en integrert del av kommunens identitet. Risør er en av landets best bevarte trehusbyer og ble i 2015 kåret til landets beste kulturkommune. Et historisk men levende og mangfoldig by-sentrum med et rikt omland er noe unikt som gir fortrinn i forhold til oppmerksomhet utenfra men også noe som kan gi livskvalitet for de som bor her.

Endringene vi ser komme

Vi vet lite om hvordan arbeidsmarkedet ser ut om 10 år, men vi vet at det er i endring. Store megatrender som digitalisering vil i enda større grad påvirke det lokale arbeidsmarkedet og service- og tjenesteytende næringer ser ut til å bli stadig viktigere. Arbeidsmarkedet preges av stadig mindre tilhørighet til konkrete bedrifter, og mer freelancearbeid. Denne økte fleksibilitet i arbeidsmarkedet kan en liten og attraktiv bo-kommune som Risør utnytte, og vi vil jobbe for å sikre den nødvendige infrastrukturen som skal til for å gjøre det attraktivt for hytteeiere og feriegjester å tilbringe en større del av året i Risør, og for at fremtidens arbeidstakere å etablere seg i Risør.

Aust- og Vest-Agder blir slått sammen til ett fylke i 2020. Risør blir liggende lengst øst i et større Agderfylke som en «flankekommune», med de utfordringene og mulighetene dette medfører. Risør er en del av en større bo- og arbeidsregion og vil være en pådriver for nye tiltak som knytter kommunen sterkere til regionen, og styrker Risør som et kraftsenter lengst øst i Agder. Utbedring av E18 vestover og østover vil åpne opp for muligheter for sterkere regiontilknytning mot både Arendal/Kristiansand og Grenland, siden reisetiden blir vesentlig kortere.

Parallelt med kommuneplanen pågår to svært viktige samferdselsplanleggingsprosjekter for Risør. Planlegging av ny E-18 mellom Grimstad og Dørdal, samt ny tilkomstvei fra Risør til E-18 (fv.416). Valg av trase for firefelts motorvei vil ha store konsekvenser for Risørsamfunnet.

Plassering av kryss, kobling mot lokalveinett, avstand til Risør sentrum og eksisterende næringsområder, samt forhold for kollektivtransport, gående og syklende vil være avgjørende for den framtidige utviklingen av kommunen. I tillegg vil utbyggingen ha konsekvenser for eksisterende bebyggelse, natur- og landbruksområder. Fv. 416 er tatt med som en del av kommuneplanens arealdel og planlagt i samarbeid med Statens Vegvesen og fylkeskommunen. E-18, planlegges i en egen kommunedelplanprosess organisert som et interkommunalt plansamarbeid.

Risør har i tillegg til Risør sentrum, to lokalsentre, Sønedeled og Hope/Sandnes. Lokalsentrene har barnehage, skole, butikk og servicefunksjoner, og skal styrkes ytterligere. I tilknytting til boligområder og i lokalsentrene må det tilrettelegges for gode og trygge nærmiljø, med tilgang til sjø og nærfrimråder. Risørs historiske sentrum har et unikt bygningsmiljø. Balansen mellom vern og utvikling er utfordrende når bygninger og funksjoner skal tilpasses dagens krav, og dette forsterkes når «vi skal vokse» er en hovedmålsetting. Selv om man gjennom byutviklingen ønsker å legge til rette for en levende og nyskapende by, må dette likevel skje med respekt for trehusbyens kvaliteter og særpreg. Mange små endringer over tid, vil kunne bidra til at byen mister sin autenticitet, merkevare- og besøksattraktivitet. Kompetanse er viktig både hos håndverkere, huseiere, reiselivsaktører og de som forvalter sentrumsplanen.

Risør har i dag en stor andel eneboliger, sammenlignet med landsgjennomsnittet og de aller fleste eier sin egen bolig. For å bidra til vekst, er det viktig at det finnes attraktive og varierte boliger til ulike befolkningsgrupper. Boligbehovet er svært varierende, avhengig av familietype, økonomi og livssituasjon. Endringen i demografien og tilrettelegging for at flere skal bo hjemme så lenge som mulig, gir økende behov for boliger med godt tilgjengelighet og sentral beliggenhet. For å tiltrekke oss nye innbyggere, må vi kunne tilby spesielt attraktive arealer for boligbebyggelse og ha et attraktivt kultur- og tjenestetilbud. Det skal være så attraktivt å bo i Risør at man er villig til å pendle til en eventuell arbeidsplass et annet sted.

Landbruket er viktig for Risør, og er en arealkrevende produksjon som trenger gode rammevilkår og forutsigbarhet gjennom en helhetlig planlegging. Enhver kommune har en plikt til å ivareta jordbruksareal. I tillegg til produksjon av mat og trevirke spiller landbruket en viktig rolle for det landskapet vi trives i. Produksjonen innebærer dyr på beite, som gir åpent landskap både for fastboende og besøkende. Beitedyr er også en viktig skjøtselsfaktor av kommunens friluftsområder. Skogbruket sørger for traktor- og tømmerbilveier som alle kan benytte for å komme seg ut i frisk luft. Landbrukseiendommene i Risør er gjerne små, og består i stor grad av flere eiendomsteiger. I tillegg er det, som i resten av Agder, mye jordleie. Det er derfor viktig å ikke dele opp landbrukseiendommene ytterligere, men sikre en hensiktsmessig bruksstruktur for fremtidig landbruksproduksjon, både tradisjonell produksjon men også nye produksjoner/tilleggsnæringer basert på eiendommens ressurser. Dette vil kunne stimulere til flere arbeidsplasser i distriktene.

«Vi skal vokse» som samfunn innebærer også økt følelse av å spille på lag, et både tettere og mer inkluderende samfunn hvor alle er med på et felles prosjekt. Kulturen har en viktig, om ikke helt avgjørende rolle for denne delen av samfunnsbyggingen. Gjennom kultur bygges identitet og mening med livet, som er viktig for folkehelse. Kultur handler i stor grad om møter. Her er både møtestedene, menneskene og innholdet i møtene viktig. Risørs to største kulturarenaer er Risørhuset og Kjempesteinsmyra som er bygget som regionale møtesteder. Utvikling av møtesteder vil være viktig i hele kommunen, i lokalsentrene og i Risør sentrum som også er arena for ulike kulturarrangement og besøksnæring.

Risør har gjennom flere år ført en kulturpolitikk preget av et tett samarbeid mellom profesjonelle aktører og frivillige. Dette har gitt Risør noen attraktivitetsfortrinn som sannsynligvis blir enda viktigere å synliggjøre videre i ny region fra 2020. Gjennom regionale og nasjonale trekkplaster som Kammermusikkfesten, Risør Trebåtfestival, Villvinmarkedet, Risør festuke, kunststipend og Risør kunspark, har Risør tatt en posisjon som det er svært viktig å holde på og videreutvikle for å holde aktuell.

Sånn vil vi ha det:

Risør skal ha et attraktivt og variert arbeidsmarked som øker yrkesdeltagelsen i befolkningen

Sånn vil vi gjøre det:

Se næringsutvikling, stedsutvikling og samfunnsutvikling i sammenheng.

Legge til rette for vekst i eksisterende næringsliv, og gi best mulig rammebetingelser for utvikling i Risør.

Legge til rette for bærekraftig verdiskapning, grønne forretningsideer, og sterke miljøprofiler i næringslivet.

Legge til rette for nyskaping og gründervirksomhet.

Legge til rette for å øke andelen kvinner i heltidstillinger.

Tilby attraktive og varierte næringsarealer.

Videreutvikle kommunens fortrinn og ta del i veksten i besøksnæringen.

Sikre en hensiktsmessig bruksstruktur på landbrukseiendommer og hindre omdisponering av matjord.

Legge til rette for aktiv bruk av marine næringsarealer og for utnyttelse av havressurser på en bærekraftig måte.

Risør skal være et kraftsenter i østre del av Agder

Være en pådriver for nye infrastrukturtiltak som styrker og utvider det regionale bo- og arbeidsmarkedet.

Styrke, viderutvikle og synliggjøre Risør videregående skole.

Tilrettelegge for utbedring av kollektivtilbudet, og utnytte utbygging av ny E-18 til å skape et effektivt og stort kollektivknutepunkt med pendlerparkering.

Være tyngdepunktet innenfor handel, service, kultur og næringsliv i østregionen.

Være en pådriver og initiativtaker for regionale utviklingsprosjekter.

Være en pådriver for nye offentlige arbeidsplasser i Risør og i regionen.

Risørs lokalsentre skal styrkes og videreutvikles med et variert bolig-, handels, kultur- og tjenestetilbud

Tilrettelegge for at nye boliger i all hovedsak (minimum 70 %) skal skje innenfor eksisterende sentrum og lokalsentre.

Lokalisere nye boliger og tjenestetilbud som gir gang- og sykkelavstand til daglige gjøremål og møteplasser.

Se muligheter i samlokalisering, sambruk og transformasjonsprosjekter.

Styrke tilbud og aktiviteter spesielt rettet mot barnefamilier.

Bevare og utvikle gode friområder og møteplasser i samarbeid med innbyggerne, lag og foreninger.

Legge til rette for variert boligbebyggelse tilpasset alle befolkningsgrupper og mer konsentrert bebyggelse.

Skape trygge gang- og sykkelstier mellom bo- og aktivitetstilbud.

Øke ladeinfrastrukturen i hele kommunen.

Risør skal ha et historisk og levende sentrum hele året

Jobbe aktivt med tiltak som styrker turisme, handel, næring og aktivitet i Risør sentrum.

Bevare og videreutvikle de historiske, antikvariske, arkitektoniske, kulturelle og miljømessige verdier som Risør representerer.

Videreutvikle Torvet som byens viktigste møteplass.

Gjennomføre tiltak som gjør det attraktivt å bosette seg i sentrum.

Styrke og videreutvikle merkevaren "Trehusbyen" og "Den hvite by ved Skagerak".

Videreutvikle Risørs historiske sentrum som destinasjon og arena for opplevelser og aktivitet.

Bruke kommunale bygg i Risør sentrum til virksomheter som gir økt aktivitet i byen.

Styrke tradisjonshåndverkene og arbeide aktivt for å etablere et bygningsvernssenter i Risør sentrum.

Legge til rette for fortetting med nye boliger og leiligheter i sentrum og i sentrumsnære områder.

Risør skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som kulturkommune

Videreutvikle Risørhuset og Kjempesteinsmyra som Risørs største kulturarenaer.

Skape kultur gjennom miljøer og møteplasser i hele kommunen.

Utnytte lokale kompetansemiljøer, og inspirere ildsjeler til å videreutvikle det lokale kulturtilbudet.

Opprettholde et variert helårlig kulturtilbud og videreutvikle kunstsatsingen.

Skape rom for verdiskapning i skjæringspunktet mellom lokal kultur- og opplevelsesbasert næring.

Styrke kunnskapen og engasjementet rundt kystkulturen.

Støtte lag- og foreninger i arbeidet for kultur, breddeidrett og både organisert og uorganisert fritid. Gjennom breddesatsing, stimuleres talenter.

Risør skal være forberedt på å håndtere et klima i endring

Legge til grunn "høye alternativer" fra de nasjonale framskrivningene når konsekvenser av klimaendring vurderes.

Sikre en god og helhetlig planlegging tilpasset dagens og framtidens klimaendringer.

Utarbeide arealstrategier som ivaretar endrede klimatiske forutsetninger, og bevarer viktige miljøverdier.

Tilpasse beredskapsskapasitet og grunnberedskap i tråd med de klimatiske endringene.

Prioritere og legge til rette for tiltak i landbruket som tar hensyn til økte nedbørsmengder, ivaretar det biologiske mangfoldet, reduserer transport og utnytter skogbrukets fremtidige potensiale som del av klimaløsningen

**Vi skal
effektivisere
bruken av egen
bygningssmasse
og være en
fremtidsrettet
byggherre**

Sikre at alle offentlige nybygg og store hovedombygginger bygges som plusshus.

Optimalisere eksisterende bygningssmasse ved å ha en tydelig miljøprofil.

Legge til rette for høy grad av sambruk, flerbruk og ombruk fremfor nybygging.

Sette høye miljøstandarder ved innkjøp og stille krav til underlevrandører.

Benytte tre som byggematerie ved nybygg og ombygginger.

Helse og omsorg

Helse-, omsorgs- og sosialtjenestene ytes i dag med hjemmel i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, lov om folkehelse og lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen med forskrifter. I tillegg gir lov om pasient- og brukerrettigheter og lov om helsepersonell viktige rammer for tjenestene. Samhandlingsreformen som ble iverksatt fra og med 2012 var en retningsreform som er fulgt opp fra nasjonale myndigheter med flere meldinger til Stortinget, lovendringer, forskrifter, handlingsplaner og faglige veiledere. En egen melding om primærhelsetjenestene trekker opp flere strategier og retninger for utvikling av tjenestene for å møte morgendagens utfordringer.

Ett viktig satsingsområde i Samhandlingsreformen var styrking av folkehelsearbeid for å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Regjeringens varslede eldrereform «**Leve hele livet**» vil prege videre utvikling av tjenestene. Den har som mål at eldre skal få støtte og hjelp til å mestre livet. For å få dette til må flere enn helse- og omsorgspersonell bidra.

For å kunne levere forsvarlige tjenester i fremtiden må fokus flyttes fra behandling til forebygging og innbyggerne må inspireres til å ta ansvar for egen helse. Endringen fra å yte passiv hjelp til mer aktiv rehabiliterende innsats, understreker at god omsorg ikke bare handler om å hjelpe, men også om å gjøre folk i stand til å klare seg selv.

Endringene vi ser komme

Tendensene vi ser med høyere gjennomsnittlig levealder, færre yrkesutøvere per eldre innbygger, voksende innvandrerbefolkning, nye arbeidsoppgaver til kommunene, nye teknologiske løsninger og et sykdomsbilde i endring vil fortsette i tiden fremover. Flere lever med kroniske lidelser som diabetes, hjerte-/karlidelser, kols, muskel-/skjelettlidelser, kreft og psykiske plager.

Disse tendensene, sammen med medisinske nyvinninger og overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenestene til kommunene, utfordrer, men gir også rom for nytenkning og nye arbeidsformer i kommunen. Et grep for å møte disse utfordringene er vedtatt utbygging av Fydenborgsenteret og Tjannasenteret med flere korttidsplasser, omsorgsboliger og utvidet hjelpemiddellager i kommunen. I tillegg jobber vi med å overføre kommunal øyeblikkelig hjelp-plasser (KØH) fra Myratunet i Arendal til Risør.

Samfunnsutviklingen påvirker befolkningens helsemessige behov og utfordringer. Behovet for helsetjenester øker samtidig som tilgangen til kvalifisert helsepersonell er begrenset. Innovasjon og tjenesteutvikling, sammen med kommunens evne til å rekruttere og utvikle kompetanse, er en forutsetning for å levere effektive helsetjenester av høy kvalitet. Innbyggernes opplevelse av tilgang til tjenester av god kvalitet påvirkes av måten tjenesten utøves på sammen med forventningene de har til helsetjenesten. Andre dimensjoner ved kvalitet i helsetjenesten er pasientsikkerhet og brukermedvirkning. Den enkelte skal være en aktiv deltaker i eget liv. Dette må ivaretas samtidig som tjenestene er kunnskapsbaserte, effektive, tilgjengelige og riktig fordelt i befolkningen. Kommunen må opptre forutsigbart og tydelig i samhandling med innbyggerne og andre aktører. Medarbeidernes kompetanse, deres holdninger, kunnskaper og ferdigheter, blir avgjørende for innbyggernes tilfredshet og trykghetsfølelse.

Forebygging og tidlig innsats for å snu uheldig utvikling i alle faser av livet gir stor gevinst både for den enkelte og for samfunnet. Aktivitet, deltakelse og helsefremmende arbeid forhindrer eller forsinker sykdomsutvikling og skader. Opplevelsen av god helse er imidlertid mer enn fravær av sykdom, det handler også om muligheten til å leve et godt liv. Å bidra til mestring av sykdom og opplevelse av livskvalitet også når sykdom rammer, er et mål for tjenestene. Frivillig innsats og samarbeid med pårørende og brukers nettverk er viktige ressurser for bedre muligheter for deltakelse, mestring og positiv utvikling.

Sånn vil vi ha det:

Sånn vil vi gjøre det:

Vi skal styrke helsefremming og forebygging med fokus på tidlig innsats

Sikre alle kommunens innbyggere, uansett livsfase, rett hjelp på rett sted til rett tid.

Utarbeide gode samarbeidsrutiner på tvers av enheter, profesjoner og frivillige.

Legge til rette for at innbyggerne skal være aktive og ta ansvar for egen helse.

Bygge foreldrekompetanse og oppdage problemutvikling tidlig.

Alle skal oppleve mestring, tilhørighet og god livskvalitet

Bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller og tilby likeverdige helsetjenester, og opplæring i å styre personlig økonomi.

Øke aktivitetstilbudet og antall tilrettelagte arbeidsplasser.

Skape gode og tilgjengelige nærmiljøer med en inkluderende boligpolitikk.

Inspirere innbyggerne til egeninnsats, til å ta ansvar for egen helse og til å være aktive deltakere i fellesskapet.

Innbyggerne skal være en ressurs i eget liv og for andre

Legge til rette for samskaping og inkludering der brukeren er i fokus og har mulighet til medvirkning.

Tilrettelegge for sosiale nettverk og forutsigbare samarbeid med frivillige og pårørende.

Gi innbyggere mulighet til å bo trygt i eget hjem så lenge som mulig og ønskelig.

Skape et aldersvennlig samfunn og implementere reformen "leve hele livet" i kommunen.

Vi skal ha høy kvalitet i kommunens helse- og omsorgstilbud

Styrke tjenesten gjennom faglig sterke miljøer med tydelig ledelse.

Styrke tjenestene gjennom samlokalisering, samhandling og samarbeid.

Sikre nødvendig kunnskap og erfaring hos medarbeidere.

Øke antall heltidstillinger for stabil arbeidskraft og kvalitet.

Vi skal være nytenkende innen digitalisering og e-helse

Bruke aktivt digitale løsninger for å forenkle, forbedre og effektivisere tjenestene.

Finne gode løsninger for innbyggerne gjennom trygghets- og varslingsteknologi, telemedisin og velferdsteknologiske løsninger.

Videreutvikle løsninger i tilknytning til elektronisk pasientjournalssystem.

Gi innbyggerne tilgang på enkle og sikre digitale tjenester.

Oppvekst og inkludering

Barnehage og skolefeltet er et gjennomregulert område styrt av rammeplanen og opplæringsloven. Tilstandsrapporten for grunnskolene i Risør gir et inntrykk av at enhetene har gjennomgående gode resultater på tross av kommunens levekårsutfordringer. Et eksempel på dette er eksamensresultatene i matematikk i 2018 som var godt over landsgjennomsnittet, noe som kan være et tegn på at Risør kommunes realfagsatsing bærer frukter. Skolene har en viktig rolle i holdningsskapende arbeid, og å utjevne sosiale forskjeller.

Vi er i ferd med å implementere kommunens satsing på BTI – modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats). I denne sammenheng er det et hovedmål å bedre samhandlingen på tvers av alle de relevante enhetene slik at eventuelle utfordringer til elevene blir sett og møtt tidlig. Dette arbeidet krever samhandling på alle nivå ved å bruke BTI-handlingsveileder og BTI- stafettlogg aktivt, noe som bidrar til å videreutvikle tjenestene slik at barn og unge skal få et bedre og tryggere miljø i barnehage og skole.

Endringene vi ser komme

Risør kommune må ha barnehager og skoler av høy kvalitet for å bidra til å møte Risørs framtidige utfordringer og for å tiltrekke seg nye innbyggere. Selv om det ikke er enkle løsninger innenfor et så komplekst område, er det et kjennetegn ved gode barnehager og skoler at de evner både å sette ambisiøse og realistiske mål. Sentralt i dette bildet vil være å sørge for at overgangene mellom de forskjellige trinnene i barnehagen og skolen blir ivaretatt på en god måte, noe som krever at enhetene samarbeider og videreutvikler kvaliteten gjennom dette samarbeidet.

Barnehagene og skolene i Risør kommune skal, i tillegg til å gi barn og unge den kompetansen de vil trenge, sørge for å inkludere alle uansett bakgrunn og etnisitet. Voksenopplæringen og enhet for bosetting, opplæring og inkludering vil fortsatt spille en særskilt rolle i dette arbeidet. Flyktningssituasjonen er uforutsigbar, sammensatt og uoversiktlig og krever stor grad av fleksibilitet i tjenesten.

Det har blitt sagt at en skole er en bygning med fire vegger, tak og gulv, og med framtiden inni seg. Dette kan i like stor grad sies om en barnehage; man trenger den som en trygg og god plass for barna, som skal gi støtte, veiledning og oppmuntring i oppstarten av det læringsarbeidet som skal vare livet ut. Når barnehagene og skolene i Risør skal gi elevene den kompetansen som kreves i en ukjent framtid er det viktig at de søker kontinuerlig kvalitetsutvikling og oppdatering i samsvar med oppdatert forskning.

I Stortingsmelding 21 2016-1017 står det at «Velfungerende profesjonsfelleskap er avgjørende for at læreren skal kunne utvikle undervisningspraksisen sin gjennom hele yrkeskarrieren, og slik at de best mulig kan bidra til elevenes læring og sosiale utvikling». Risør kommune vil utnytte dette verktøyet for at barn og unges potensiale kan bli realisert. Disse nettverkene kan etableres både innad og på tvers av enhetene og vil ha som mål å videreutvikle lærernes undervisning til elevenes beste.

Når Risør kommune skal jobbe for å skape framtidens skole må vi ta hensyn til at samfunnet endrer seg raskt teknologisk og at alle barn vil måtte forholde seg til hyppigere omstillinger enn

før. Enhetenes satsing på teknologi bidrar til å gjøre undervisningen motiverende og relevant gitt det høyteknologiske samfunnet som alle er en del av.

Sånn vil vi ha det:

Sånn vil vi gjøre det:

Vi skal sikre at barn og unge får tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre videregående skole

Identifisere ulike læringsmiljøfaktorer og systematisk jobbe med faktorene som fremmer elevenes faglige og sosiale utvikling.

Utvikle forståelsen av begrepet tilpasset opplæring og sette inn tiltak som bidrar til bedre mestring og mindre stigmatisering.

Ha en offentsiv holdning til teknologi som læringsverktøy i barnehage og skole.

Prioritere og legge til rette for tidlig innsats i barnehage- og skole med forskningsbaserte og innovative tiltak.

Tilby god kvalitet i skolens leksehjelpstilbud.

Øke samarbeidet mellom grunnskolen og Risør videregående skole.

Barnehager og skoler skal ha høy kvalitet for å ruste barn og unge til et liv i arbeid og samfunn

Sikre gode rutiner for overganger i utdanningsløpet.

Sørge for at ulike faggrupper skal være representert i barnehager og skoler.

Legge til rette for helhetstenking, nettverk og tverrfaglig samarbeid.

Styrke kapasiteten og kompetansen hos ansatte.

Øke kompetanse og samarbeide om bedre psykisk helse og livskvalitet.

Vi skal gi alle barn og unge de samme mulighetene

Sørge for at barnehager og skoler har en helsefremmende og forebyggende funksjon.

Støtte barna i å mestre motgang og håndtere utfordringer.

Legge til rette for at barn skal oppleve trivsel og følelse av egenverdi.

Sørge for at barnehagene og skolene skal være trygge og utviklende arenaer.

Formidle kunnskap om sunt, rimelig og variert kosthold gjennom hele oppveksten.

Unngå at dårlig økonomi hindrer barns deltagelse i aktiviteter på fritiden.

Legge til rette for økt fysisk aktivitet i dagliglivet.

Innvandrere skal inkluderes og kvalifiseres til videre utdanning og arbeid

Rette individuelle inkluderings- og integreringstiltak særlig mot barn.

Være fleksibel, omstillingsdyktig og sikre kvalitet i en uforutsigbar flyktningsituasjon.

Øke andelen deltakere som gjennomfører introduksjonsprogrammet og går videre til utdanning og arbeid.

Legge til rette for at flere velger Risør som bosted etter "5-års perioden".

Arbeide for flere inkluderende møtearenaer og aktivitetstilbud.